

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A Steinmann-fiúk az ügyészségen.

Ma délután két órakor három rozoga konflis dőcögött ki a budapesti főkapitányság Zrínyi-utcai kapuján. Mindegyikben a rendőr mellett egy-egy Steinmann-fiu ült, akiket átkísértek az ügyészség fogházába. Ugyanakkor Kerny Géza rendőrkapitány áttette a nyomozás iratait is, melyekben család és sikasztással vádolják a rossz utra tévedt bankhivatainokokat. A három fiatalembert a két-napos fogság nagyon megviselte, arcuk sápadt, borotválatlan s mélyen a szemükbe húzták a kalapjukat. Steinmann Pált, Bódogot és Ottót a rendőrségen ma délben Kerny kapitány ismét kihallgatta. Bódog beismerete, hogy a *Hungária-klubban kétezer koronás bankot adott*. Két kézzel szórta a pénzt, a lóversenyen ezreket vesztett, *reggel kártyázott* s ez idő alatt az *utcán autotaxi várta*, a taksamérő pedig kilencvenhat koronát mutatott. A *Casino de Paris*-ban volt egy barna leányka, a Hédi, erre a szép nőre ezreket költött, általában úgy élt, mint egy milliomos. Hozzávetőleges számítás szerint a *három testvér május óta nyolcvanezer koronát vert el*. Ma délben újabb följelentés érkezett be ellenük a rendőrségre. Egy katonagyógyszerész tett följelentést, őt a Steinmann-fiúk ezer koronával csapták be.

§ **Bravura, a kém.** Hónapok óta ül a budapesti alkotmány-utcai fogházban *Bravura* Miklós, a rejtelmes orosz mérnök, akit kémkedésen értek Budapesten. A sok terhelő adat dacára, melyet a vizsgálóbíró összegyűjtött ellene, *Bravura konokul tagad* s még azt sem hajlandó elárulni, hogy kitől kapta azokat a jelentékeny összegeket, melyek címére Budapestre érkeztek. Nyilvánvaló, hogy *Bravura veszedelmes kém* s hogy összeköttetésben állott azokkal a tisztekkel, akiket az utóbbi időben Ausztriában lelepleztek. Most új nyomra akadt a vizsgálóbíró. Újabb terhelő adatokat kapott s ezért a törvényszék a vizsgálat kiegészítését rendelte el.

§ **A váltóhamisító bankfőnök.** A szombathelyi törvényszék szeptember 23-ikára tűzte ki tárgyalásra D'Elvert Lajos lovagnak, az Osztrák-Magyar Bank szombathelyi főnökének váltóhamisítási bűnpörét. A tárgyalástól döntő fordulatokat várnak abban a tekintetben, hogy a bűn útjára tévedt bankfőnök a váltó alá hamisított nevek viselőinek tudtával írta alá a hamis váltókat, amelyek miatt a vádlottak padjára került. D'Elvert lovag váltóin D'Elvert Oszkár lovag, testőrkapitány és nővére, a vádlott bankfőnök testvérei szerepeltek. A volt bankfőnök azzal védekezik, hogy *testvérei bízták meg a váltók aláírásával* és a fölött pénzen közös családi adósságokat rendeztek. Mégis, amikor legutóbb a váltókat peresítették, D'Elvert lovagot testvérei cserbenhagyták és a váltópörökben azt vallották, hogy az aláírások hamisak. A szombathelyi törvényszék a vádlott bankfőnök két előkelő állású testvérét tanuként idézte meg a tárgyalásra, de sem D'Elvert Oszkár testőrkapitánynak, sem nővérének az idézés nem volt kézbesíthető. A törvényszék intézkedett a bécsi hatóságoknál, hogy a tárgyalásig a két tanút fölkeressék, mert vallomásuk döntő sullyal bír az ügy elbírálásánál. Mióta D'Elvert Lajos lovagot Bécsből Szombathelyre vitték és ellene a lefolytatást elrendelték, a szombathelyi törvényszéknél egyre szaporodnak a följelentések a bűnös utra tévedt bankfőnök ellen és a váltópörök lefolytatása után egyre nő azoknak a hamis váltóknak a száma, amelyek D'Elverték aláírásával Szombathelyen és a vármegyében forgalomban voltak s amiket D'Elvert Lajos osztrák-magyar bankfőnöki minőségében ugyszólván *fölbírlás nélkül tudott elhelyezni* a különböző vármegyei intézetekben. Több vármegyei pénztárat egyszerűen törölte D'Elvert lovag váltóadósságait és ezek az ügyek nem is kerülnek majd tárgyalásra.

A régebbi kolerajárványok.

A kolera — köztudomás szerint — Ázsiából származik. A legrégebbi följegyzések szerint Krisztus előtt 400 esztendővel a Himalaya és Bramaputra alján már kolerajárványok dühöngtek. Európába a „sárga rém” 1829-ben jött át először és pedig Oroszországon keresztül. 1830-ban Moszkvát lepte el, 1831-ben egész Oroszországban, Svédországban pusztított a betegség, majd lehuzódott Wienbe, Berlinbe, Angliába. A wieni koleraival párhuzamosan Magyarországon is megjelent a betegség, első jelentkezése azonban enyhe lefolyású volt az utána következő járványokhoz képest. Angliából ez évben átjutott Amerikába is, Franciaországban ötvenötezer ember kapta meg a betegséget, a tél beálltával egészen elhalt a járvány. A kolera jellegzetes tulajdonsága ugyanis, hogy csak meleg időben terjed, télen nem igen fordul elő. Ezután 1852—54-ben újból ellátogatott a kolera, még borzasztóbb erővel azonban 1863. elején, amikor is egy mekkai karaván szedte föl a betegséget s mintegy 30.000 ember halt meg a bevándorolt területeken, ugyanezen vándorok elvitték a betegséget Suezbe, ahonnan elterjedt Egyiptomba és 60.000 ember pusztult el tőle. Ekkor jött át Európába a baj nagy ijedtség következtében menekülő emberek útján, majd átvonult Amerikába s rövid idő alatt bekalandozta az összes civilizált országokat. Európában a járvány alatt egy millió ember pusztult el koleraiban.

Magyarországon a kolera legborzasztóbban 1874-ben jelentkezett. Az akkori hírlapok közlések — néhezkes hírszolgálat volt még akkor — egy ideig alig tesznek említést a járványról. Csupán a pestvárosi statisztikai hivatal heti közléséből tudjuk, hogy Pesten áprilistól kezdődőleg a halálozások száma több volt, mint a születéseké. Április 20—26-ig a születések száma 198, a haláleseteké 258, szóval a halálozási plusz: hetven.

A jelentések nem részletezik, hogy milyen betegségek okozták a halálozást, itt-ott megemlítik, hogy a kolera erős mértékben terjed. Június 18-án a következő hírt olvasuk a „Pesti Napló”-ban: „A kolera Salgótarjánban veszélyes jelleggel öltött volna. A járvány kitérésére és szüntetésére a szükséges intézkedések megtételtek.” Ugyanekkor az akkori közegészségügyi tanács megbeszélte azt a viceet, hogy ülést tartván, — mindennel foglalkozik, csak a koleraival nem. A járványról az első ijesztő képet egy nagyvárosi tudósításból kapjuk, amely így szól: „Városunkban 6—7 hét óta igen nyomott hangulat uralkodik, amint az úgy a nyilvános, mint a társadalmi élet minden rétegén megérezhető. A baj oka kolerajárvány, amely május 15-ike óta kíméletlenül pusztítja városunk lakosságát. A helybeli kolera bizottság, amelynek elnöke a köztisztviselőben álló polgárnagy: Lukács György, megtesz mindent a szorgalmas orvosokkal együtt a baj ellen, eddig azonban sikertelenül. A járvány kezdete óta körülbelül 380 haláleset volt, e hét hétfőjén 36-ot temettek. Négy-öt hét óta folyton a harangok zugását és a temetési menetek gyászzenéjét halljuk, egy pár nap óta törvényhatósági rendelet be is tiltá a még nagyobb rémületet okozó harangozást és temetési ceremóniákat.”

Ezután, a nyár beálltával rohamosan következnek a legijesztőbb kolerajelentések. Hogy a védekezés módja milyen primitív volt, ellenére, hogy Angliában már a legerélyesebb közigazgatási intézkedéseket életbe léptették, mutatja, hogy *Magyar* Lajos augusztusban nyilvános kérdést intéz Pest városához, hogy vajon nem lehetne-e a „büzhödt” vízvezetékí vizen segíteni? Ugyanekkor megjelenik az első kolera-rendelet, amelyből kitűnik, hogy „a város négy pontján éjjel-nappal hordárok állanak, akik kosarakban szállítják ki a kórházakba a jelentkező betegeket.” A kórházak (kettő volt) a város végén voltak, az egyik a mostani Szentistván helyén, a másik a Külső Kerepesi-úton. Ugyanekkor a városi magisztrátus négy külvárosi járványorvost nevezett ki, akiknek a házával nappal zászló, éjjel pedig lámpa jelezte. Augusztusban a „Hölgyfutár” efféle je-

lentéseket közöl: „A kolera Nyergesujfalu mellett a szénbánya telepeken nagyon pusztít. A 2000 munkást számláló telepnek naponként 30 halottja van.” Ez csak egy jelentés, de ugyanilyen híradások érkeznek az ország minden részéből. A primitív és fölületes óvószabályok sokaságából érdekes a következő kolozsvári hír: „A kolozsvári alispáni hivatal helyettese: *Gyarmathy* Miklós ur, igen helyes intézkedést tett, Kolozsmegyéből ugyanis nagyszámu napszámos szokott a Királyhágón túl menni, e munkások legnagyobb része Biharban megkapta a dühöngő kolera és így betegen térnek hazafelé. Az alispáni hivatal tehát Csucsán kórházat állíttatott föl, hogy a bejövő munkások ápolást találjanak és egyuttal orvost rendelt a kórház számára.” Augusztusban már teljes erővel dühöng a betegség mindenütt. A járvány elejét élenken ilusztrálja például a következő sarkadi levél: „A 7300 főből áll ósarkadi faluban eddig csak néhány koleraeset fordult elő, e szám e héten felszökött 720-ra. A pesti orvosi hivatal jelentése szerint augusztus 10-én a születések száma a fővárosban 192, a haláleseteké 514, ezek közül kolera 243.” Ugyanekkor a „Pesti Napló” érélyes cikket irt a „Holt Tiszák és elhagyott medrek” szabályozásáról az Alföldön, majd a beltelkeken létező „belvízi fölgülemlek” eltávolításáról beszél, — a kolerajárvánnyal mindezt azonban nem hozza összefüggésbe. A legutolsó, megdöbbentő jelentést Kecskemétről olvassuk, amely szerint Kecskeméten augusztus 12—20-ig 932 koleraeset fordult elő 586 halálesettel. Szeptember 5-én a „Pesti Napló” „bellhírei” között egy rövid tudósítást találunk: „Pesten egy új koleraeset volt, tegnap, vasárnap, egy sem, az ápolás alatt maradt betegek közül meggyógyult: 4, meghalt: 1.”

Magyarországon még a 70-es években és a 90-es évek elején dühöngött hatalmasan kolera. A Koch-féle elmélet végre-valahára ide is érkezett és újabb intézkedések következtében ilyen nagyarányú járványok már nem igen fordulhatnak elő. A legutóbbi, 1911-es hivatalosan enyhének jelzett epidemia alkalmával 370 eset volt, ezek közül több, mint a fele halállal végződött.

NYILT-TÉR*)

ABONYI MIHÁLY

kész férfiruha raktára és
- angol uriszabósága -

Szeged, Széchenyi-tér 2.

Van szerencsém szíves tudomására hozni a nagyérdemű közönségnek, hogy több mint két év óta tulajdonomat képező **Holtzer és Abonyi** cég alatt vezetett angol uri szabóságomat és kész férfi- és gyermekruha raktáramat a mai naptól fogva a saját nevem alatt fogom tovább vezetni.

Midőn ezen alkalomból az eddigi szíves támogatásért leghálásabb köszönetemet fejezem ki és kérem, hogy engemet a jövőben is szíves jóindulatukkal támogatni szíveskedjenek, bátorodom a nagyérdemű vevőközönséget előre is biztosítani, hogy úgy mint eddig, a legszolidabb elvekkel és kifogástalan kiszolgálással arra fogok törekedni, hogy teljes megelégedésüket kiérdemeljem.

Ajánlom a most érkezett raglánok, férfi- és fiuruhák megtekintését.

Kitűnő tisztelettel

Abonyi Mihály.

(Széchenyi-tér 2. szám.)

*) Ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.